

Ikramova Dilnoza Abduraxmanovna

dilnozaikromova1001@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu tezis O'zbekiston iqtisodiyotidagi turizmning istiqbolli sohasi sifatida rolini tahlil qiladi. Unda mamlakatning boy madaniy merosi, tabiiy go'zalliklari va turizmni rivojlantirishga qaratilgan hukumat tashabbuslari muhokama qilinadi. Tezisda O'zbekiston iqtisodiyotini rivojlanishida turizmdan qay usullarda foydalanilayotgani, shuningdek, yangi loyihalar va istiqbolli imkoniyatlar haqida so'z boradi.

Kalit so'zlar: O'zbekiston, turizm, iqtisodiyot, madaniy meros, tabiiy go'zallik, infratuzilma, investitsiyalar, barqaror rivojlanish, Ipak Yo'li, YuNESKO, Turizm xizmatlarini sertifikatlashtirish markazi, Turizmni rivojlantirish instituti, Milliy PR markazi.

O'zbekiston Respublikasi o'zining boy madaniy merosiga, tarixiy diqqatga sazovor joylariga ega. Bular uning iqtisodiy rivojlanishida o'zgarishlar davri ostonasida turibdi. O'zbekiston zamonaviy iqtisodiyotning muhimligini tan olgan holda, samarali ishlab chiqarish bilan bir qatorda xizmat ko'rsatish va servis sohaslarini rivojlantirishga ham strategik e'tibor qaratmoqda. Ushbu iqtisodiy qarashning boshida turizmning hal qiluvchi roli o'rin olgan bo'lib, O'zbekistonni jahon sayyohlik markazi va xalqaro tashrif buyuruvchilarni o'ziga jalb etuvchi kuch sifatida tasavvur qiladi.

Turizm iqtisodiyotning eng istiqbolli va jadal rivojlanayotgan tarmoqlaridan biri bo'lib, daromad olish bo'yicha neft va avtomobil sanoatidan keyingi uchinchi o'rinda turadi. Darhaqiqat, "turizm – bu odamlar o'z mamlakatida doimiy yashash joyisiz sayohat qilishlari yoki chet elga sog'liqni saqlash, mehmondo'stlik, ta'lim yoki kasbiy maqsadlarda sayohat qilishlari mumkin bo'lgan, lekin hech qanday pulga asoslangan ishlar bilan shug'ullanmaydigan joy" deb bejizga aytishmagan.

O'zbekistonda bu sohani rivojlantirish uchun ko'plab imkoniyatlar va sharoitlar mavjud. O'zbekiston noyob davlat sifatida o'zining qadimiy sivilizatsiyalari va madaniyatlari rivojlangan, rivojlangan va dam olish va ekskursiyalar uchun dunyoning eng yaxshi yo'nalishlari tomonidan o'ziga jalb etilgan ulkan sayyohlik salohiyatiga ega. Bugungi kunda mamlakatimizda 7 mingdan ortiq nodir tarixiy obidalar, noyob va betakror me'morchilik namunalari mavjud. Mamlakatning milliy bog'lari va milliy bog'lari uning boy va rang-barang tabiatining xazinasi hisoblanadi. Mamlakatimizda milliy madaniyat, san'at va hunarmandchilikning ko'p asrlik an'analari asrab-avaylanib, rivojlanib bormoqda. Jahonga mashhur milliy taomlarimiz va pazandalik an'alarimiz Sharq mehmondo'stligi ramzidir. Samarqand, Buxoro, Xiva va Shahrisabz shaharlari O'zbekistondagi YuNESKOning Butunjahon merosi ro'yxatiga kiritilgan va "Dunyo tarixidagi eng muhim madaniy va ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyatga ega bo'lgan noyob Buyuk Ipak yo'li ushbu shaharlar va madaniyat markazlari orqali" o'tishi alohida ahamiyatga ega.

O'zbekiston hukumati turizmni rivojlantirish uchun qulay sharoitlar yaratish borasida o'z sa'y-harakatlarini qat'iyat bilan boshqarmoqda. Bunga maxsus iqtisodiy rayonlarni tashkil etish, turistik klasterlarni shakllantirish va sanoat asoslarini mustahkamlash uchun strategik sheriklarni jalb etish kiradi. Mamlakatimiz madaniy merosiga xos bo'lgan ulkan salohiyatdan

foydalangan holda turizm infratuzilmasini jadal rivojlantirish, 8200 dan ortiq madaniy ob'ektlar, jumladan, Samarqand, Buxoro, Xiva kabi shaharlardagi YUNESKO ro'yxatiga kiritilgan ob'ektlar bilan faxrlanishni davom ettirmoqda.

Hukumatning turizmni iqtisodiyotning strategik tayanchiga aylantirishga intilayotgani kelgusi yillarda 9 million sayyohni jalb etish bo'yicha ulkan maqsad bilan ta'kidlanadi. Nufuzli xorijiy ommaviy axborot vositalari tomonidan mamlakatimizning 2020-yilda sayohat qilish tavsiya etilgan davlatlar ro'yxatiga kiritilishi O'zbekistonning sayyohlik yo'nalishi sifatida jahon miqyosida jozibadorligini yanada yorqinroq ko'rsatmoqda.

Markaziy Osiyoning markazida joylashgan O'zbekiston turizmni rivojlantirish uchun ulkan salohiyatga ega bo'lgan madaniy, tarixiy va tabiiy mo'jizalarga ega. 8200 dan ortiq madaniy meros ob'ektlari, jumladan, YuNESKO ro'yxatiga kiritilgan ushbu mamlakat Ipak yo'lining boy merosi va turli tsivilizatsiyalar yaqinlashuvining jonli dalilidir. Hukumat o'z tarixiy boyliklarini asrab-avaylashga intilayotgani muhim diqqatga sazovor joylarni tiklash va rekonstruksiya qilish bo'yicha olib borilayotgan ishlarda yaqqol namoyon bo'lmoqda.

So'nggi qo'shimchalar, jumladan, Buxoroning yettita qadimiy obidasi YuNESKOning Butunjahon merosi ro'yxatiga kiritilgani xalqimizning o'z madaniy merosini asrab-avaylash borasidagi fidoyiligini ta'kidlaydi. Bir asr muqaddam vayron bo'lgan tarixiy qo'rg'on bo'lgan Ark qal'asi qismlarining puxtalik bilan ta'mirlanishi O'zbekistonning o'z me'moriy merosini tiklash va namoyish etishga bo'lgan qat'iy qarorini ko'rsatadi.

Samarqandni O'zbekistonning "Turizm darvozasi" sifatida joylashtirgan hukumat bu shaharni turizm xizmatlarining markazi sifatida ko'radi. Rejalarga butun dunyodan taniqli oshpazlarni jalb etadigan Xalqaro pazandachilik va servis maktabini tashkil etish kiradi. Samarqand xalqaro aeroportining kengaytirilishi va Samarqand ishbilarmonlik va sayyohlik markazining tashkil etilishi shaharning turizmni rivojlantirishdagi muhim rolini ko'rsatadi.

O'zbekistonda turizmning turli sohalarida faoliyat yuritayotgan tadbirkorlik subyektlari uchun qulay shart-sharoitlar yaratish bo'yicha faol ishlar amalga oshirildi. Soliq va bojxona imtiyozlarini taqdim etish, kredit va moliyaviy yordamni kuchaytirish bilan birga hukumat mahalliy tadbirkorlarni ham, xalqaro investorlarni ham turizm industriyasini rivojlantirishda ishtirok etishga rag'batlantirdi. Bu chora-tadbirlar nafaqat yangi korxonalar tashkil etishni osonlashtiribgina qolmay, balki tarmoqning umumiy iqtisodiy barqarorligiga ham xizmat qilmoqda.

O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasida turizm sohasini jadal rivojlantirish, uning iqtisodiyotdagi rolini oshirish muhim vazifalardan biri sifatida belgilangan. So'nggi yillarda turizm milliy iqtisodiyotning "o'sish nuqtalaridan" biriga aylandi, u boshqa turdosh tarmoqlarni rivojlantirish uchun haydovchi bo'lib, daromad o'sishini rag'batlantiradi, yuqori multiplikativ ta'sirga ega. Shuni ta'kidlash kerakki, turizm xizmatlari va tegishli ovqatlanish xizmatlari bozor xizmatlari va umuman YaIMning o'sishiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Shunday qilib, hisob-kitoblar shuni ko'rsatadiki, yalpi ichki mahsulotning o'sishi va aholi daromadlarining o'sishiga xizmat ko'rsatish sohasining rivojlanishi ko'proq ta'sir ko'rsatadi (yalpi ichki mahsulot va aholi daromadlarining o'sishi mos ravishda 67,2% va 60,3%, bozor xizmatlari hajmini kengaytirish). Keyingi yillarda turizmni rivojlantirishga oid keng ko'lamlı huquqiy hujjatlar qabul qilindi, turizmni rivojlantirishni boshqarishning institutsional tizimi shakllantirildi, turizmdan samarali foydalanish uchun mamlakatimizning barcha hududlarida turizm boshqarmasining tarkibiy bo'linmalari tashkil etildi. Turizm sanoatini rivojlantirishga yangi tashkilotlar hissa qo'shmoqda: Turizm xizmatlarini sertifikatlashtirish markazi, Turizmni rivojlantirish instituti, Milliy PR markazi va boshqalar.

2018-yil 15-iyuldan boshlab 57 davlatga elektron kirish vizalarini berish tizimi orqali “e-visa.gov.uz” portali orqali elektron turistik vizani soddalashtirilgan tartibda rasmiylashtirish yo‘lga qo‘yildi. Ushbu mamlakatlarning xorijiy fuqarolari ikki ish kuni ichida konsullik idoralariga murojaat qilmasdan 30 kunlik muddatga elektron viza olishlari mumkin.

Bundan tashqari, Ipak yo‘li mamlakatlari turizm salohiyatini hamda istiqbolli mintaqaviy turizm mahsulotlari va yo‘nalishlarini targ‘ib qilish maqsadida “Ipak yo‘li loyihasi” maxsus platformasi yaratildi.

Zamonaviy moddiy va infratuzilmaviy bazaning mavjudligi turizm sanoatining raqobatbardoshligini ta‘minlashda asosiy rollardan birini o‘ynaydi. Kompleks xizmatlarni iste‘mol qilishda har bir turist turistik qiziqish maqsadlariga erishish va tegishli xizmatlardan foydalanish uchun yo‘llar, transport uzellari, muhandislik tarmoqlari va boshqa infratuzilma ob‘ektlariga muhtoj bo‘ladi. Bundan tashqari, manzilda qulay yashash sharoitlarini ta‘minlash kerak

Muhim tashabbuslar, jumladan, yangi mehmonxonalar qurish va xalqaro brendlarni jalb qilish uchun katta miqdorda subsidiyalar ajratildi. Resurslarni strategik taqsimlash nafaqat turistlarni joylashtirish imkoniyatlarini oshirish, balki xizmatlarning umumiy sifatini ham oshirishga qaratilgan. Pandemiya keltirib chiqargan qiyinchiliklarga qaramay, O‘zbekiston so‘nggi yillar ichida 800 dan ortiq infratuzilma loyihasini muvaffaqiyatli amalga oshirdi, bunda 1 milliard dollardan ortiq sarmoya faqat tarixiy Samarqand shahrining turizm infratuzilmasini yaxshilashga yo‘naltirildi. “Ipak yo‘li” sayyohlik markazi kabi muhim loyihalar O‘zbekistonning keng ko‘lamli tashabbuslarga intilishining yorqin namunasidir. Bu sa‘y-harakatlar nafaqat ramziy, balki turizm landshaftiga sezilarli hissa qo‘shmoqda. Sayyohlik politsiyasining tashkil etilishi mamlakatning tashrif buyuruvchilar, xalqaro va mahalliy sayyohlar uchun qulay muhit yaratish, xavfsizligini ta‘minlashga sodiqligini yanada kuchaytiradi.

Bugungi kunda butun dunyoda xalqaro turizm industriyasi, mamlakat farovonligi va yangi ish o‘rinlari yaratilishi iqtisodiyot tarmoqlariga sezilarli ta‘sir ko‘rsatmoqda. Mamlakatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishida turizmning ahamiyati katta.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi “2022-2026-yillarda yangi O‘zbekistonni rivojlantirish strategiyasi to‘g‘risida”gi PF-60-son Farmoni.
2. Meliyev A.N. TOURISM OPPORTUNITIES IN UZBEKISTAN AND ITS IMPORTANCE IN INCREASING EMPLOYMENT // Экономика и социум. 2024. №6-1 (121).
3. Boyto‘Rayev Olimjon, Yoqubjonova Xulkarbonu THE ROLE AND PLACE OF ECOTOURISM IN THE REGIONAL ECONOMY OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN // Экономика и социум. 2017. №4 (35).
4. Safarova U.T. INCREASING THE ROLE OF TOURISM AS AN IMPORTANT SECTOR OF THE ECONOMY OF UZBEKISTAN // Экономика и социум. 2022. №8 (99).
5. Mamanov Mukhammadamin PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF TOURISM IN THE DIGITAL ECONOMY // Raqamli iqtisodiyot (Цифровая экономика). 2024. №6.
6. <https://kun.uz/news/2023/10/16/uzbekistonda-turizm-sohasi-2017-2023-yillarda->

13 ILM FAN YANGILIKLARI KONFERENSIYASI

30-OKTABR

ANDIJON, 2024

islohotlar-qanday-natijalarga-olib-
keldi?q=%2Fuz%2Fnews%2F2023%2F10%2F16%2Fozbekistonda-turizm-sohasi-
2017-2023-yillarda-islohotlar-qanday-natijalarga-olib-keldi